

ano b) platí nyní i při řízení o rozluce výjimečný předpis, uvedený shora pod písm. b)? K těmto otázkám dlužno odpovědětí záporně. K písm. a). Především nelze pustiti se zřetele, že poslední odstavec novely o právu manželském jest jen opakováním poslední věty § 115 obč. zák., jímž poukázáno k ustanovení § 97 obč. zák. V tomto předpisu vyhrazen spor o neplatnost manželství soudu zemskému a nařízeno jednak, by ustanoven byl obhájce manželského svazku, jednak by dbáno bylo zásady vyhledávací. K provedení těchto zásad vydán pak dvor. dekret z roku 1819, z něhož lze seznati toto: Řízení o rozluce a o neplatnosti manželství shoduje se v tom, že pro obojí platí úchytkou od obyčejného procesního řízení zásada vyhledávací. V předpisech, děkujících za svůj vznik této zásadě, kryje se úplně jak řízení o rozluce, tak řízení o neplatnosti manželství. Kromě toho řízení o neplatnosti manželství ovládáno jest valnou měrou zásadou oficiálnosti, to však jen při překážkách manželství, pro něž neplatnost manželství je vyšetřiti z povinnosti úřední (§ 28 novely) (srovnej zejména Hora: Dosah zásady vyhledávací ve sporech manželských, Sborník věd právních a státních, ročník XV, sešit 2, 3 a 4). Předpisův a zásad, kotvících v této maximě, na řízení o rozluce manželství, jež zahajuje se jen k žalobě, užití nelze, to tím méně, ježto dle § 14 lit. c) novely právo žalobní pomíjí odpuštěním a jest tudíž z toho i onoho důvodu v úplně volné dispozici žalobce. Lze proto z předpisů, platných pro řízení o neplatnosti manželství, použití na řízení o rozluce v pravdě jen těch předpisů, jež až dosud platily touže měrou jak pro řízení o neplatnosti tak pro řízení o rozluce manželství. I nutno vysvětlení předpisu § 13, poslední odstavec novely hledati jinde. Jedno vysvětlení podává se přímo ze zprávy právního výboru (tisk 298). Pojednávši o posledním důvodu rozluky t. j. o nepřekonatelném odporu (§ 13 i) dodává zpráva: »Řízení vždy se děje dle zásad procesních, kdež druhou stranou ve sporu jest stanovený obhájce manželství jako v případě řízení o neplatnost manželství. To je smysl poslední věty § 13, která se ovšem vztahuje na všechny spory o rozluce manželství. Jinými slovy: Posavadní zvláštnosti řízení, jež platily při rozluce a neplatnosti manželství akatolických a bezkonfesijních a také při neplatnosti manželství katolických a židovských a jež tudíž měly všeobecnou působnost při vyšetřování a posuzování neplatnosti všech manželství pro překážku soukromoprávní, platí nadále v řízení o rozluce všech manželství, tedy i při rozluce manželství židovských, pro niž dosud platily předpisy odchylné. Rozdíly konfesíonelní v právu manželském byly zákonem zcela odstraněny. K písm. b). Tím záporně zodpovězena i tato otázka. Mimo to dlužno uvážiti, že zvláštnost, naznačená shora pod písm. b) platila jen při manželstvích katolických, souvisejících s nerozlučitelností a svátostným rázem těchto manželství, a že zákon v § 13, poslední odstavec novely neměl při sjednocení manželského práva na mysli právě tento výjimečný předpis, nýbrž předpisy rázu všeobecného, platící pro všechna ostatní manželství.

Čís. 537.

Není-li dán důvod místní příslušnosti ani dle čís. 2 ani dle čís. 3 § 20 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n., nelze u zdejších soudů vůbec domáhati se přeměny rozvodu v rozluce manželství dle §§ 15 a 17 téhož zákona a není místa pro použití § 28 j. n.

(Plenární rozhodnutí ze dne 7. června 1920, č. pres. 557/20.)

Nejvyšší soud docházejí, zejména od zdejších státních občanů, bydlících v cizině, četné žádosti, by pro zamýšlenou žádost za přeměnu rozvodu v rozlučku manželství ve smyslu §§ 15 a 17 novely o právu manželském určen byl dle § 28 j. n. soud místně příslušný, ježto není zde ani případu čís. 2 ani případu čís. 3 § 20 novely, poněvadž ani předcházející spor o rozvod neprojednával se v tuzemsku, ani ten či onen z manželů nemá v tuzemsku svého obecného soudu. Osud těchto návrhů závisí dle § 28 j. n. především na zodpovědění otázky, zda pro žádosti za přeměnu rozvodu v rozlučku jest v naznačených případech vůbec tuzemská soudní pravomoc opodstatněna čili nic, poněvadž, není-li zde této základní podmínky § 28 j. n., nemůže toto ustanovení vůbec přijíti v úvahu. K této otázce dlužno odpověděti záporně. Jedná se o případy, kde: a) žádný z manželů nemá svého obecného soudu v tuzemsku a předcházel rozvod buďto, b) dobrovolný ať v tuzemsku ať v cizozemsku, nebo c) nedobrovolný, o němž spor projednán byl v cizozemsku. Pro tyto případy není v § 20 novely předpisu o místní příslušnosti, ač čís. 3 téhož § je prostým použitím § 100 j. n. a ač na snadě byla i eventualita, o níž zmiňuje se též § 100 j. n., že by ani žadatel neměl v tuzemsku svého soudu obecného. Že zákonodárce v případech rozvodu ať dobrovolného ať nedobrovolného, jenž proveden byl v cizozemsku, vyloučil vůbec možnost přeměny rozvodu v rozlučku, plyne nad veškeru pochybnost z ustanovení § 24 novely, jímž v podobě výjimky stanoveno pravidlo pro případy, nespádající pod ustanovení § 20 novely. Zbývají tudíž jen ještě případy, kde dobrovolný rozvod byl sice proveden v tuzemsku, ale v čase žádosti za přeměnu rozvodu v rozlučku žádný z obou manželů nemá svého obecného soudu v tuzemsku. Tato eventualita zákonodárci aplikujícímu v § 20 č. 3 novely ustanovení § 100 j. n. ujití nemohla, ježto v posléz řečeném ustanovení na případ ten výslovně bylo pamatováno. Že pak zákonodárci tato eventualita vskutku tanula na mysli, plyne zcela jasně ze zprávy právního výboru (tisk 298, stránka 16), kde se praví: »Odstavec 3. § 20 odpovídá zásadám § 100 j. n. Eventualita, že by ani žadatel neměl v tuzemsku svého soudu obecného, byla vědomě vypuštěna«. Důvod, proč se tak stalo, nelze shledávati v tom, že by zákonodárce byl za vhodnější uznal, by v těchto případech na místo soustředění jich u jediného, předem určeného soudu, jak jest tomu dle § 100 j. n., určován byl místně příslušný soud od případu k případu, vedle ustanovení § 28 j. n. Vždyť novela o místní příslušnosti pro žalobu proti tuzemcům na soudní rozvod, rozlučku nebo neplatnost manželství zvláštních předpisů neobsahuje, takže v tomto směru zůstává při předpisech posavadních, nanejmé i při předpisu § 100 j. n., při tomto arcí s obměnou, vyvolanou změnou státoprávních poměrů, že totiž na místo zemského soudu ve Vídni nastoupil zemský soud v Praze. (V obdobném případě prohlášeno nařízením ze dne 20. ledna 1919 čís. 34 sb. z. a n., že na místě soudu, jmenovaného v § 12, odstavec 4. řádu o zbavení svéprávnosti — okresní soud pro Vídeň vnitřní město — jest okresní soud pro Horní Nové Město v Praze příslušným, zbavení svéprávnosti příslušníka československého státu, jenž v tomto státě nemá stálého bydliště ani v něm nepobýval). A zůstalo-li pro spory manželské při posavadním soustředění po rozumu § 100 j. n., uznáno toto opatření za výhodnější, než nesčetné návrhy dle § 28 j. n. a nelze seznati,

proč by při něm nebylo zůstalo i při žádostech o přeměnu rozvodu v rozluku, kdyby takovéto žádosti v případech, o něž se jedná, bývaly uznávány vůbec za přípustné. Důvod, proč zmíněná eventualita vypuštěna, může proto býti jen ten, že ani tuzemci nemohou žádati za přeměnu rozvodu v rozluku, když sice v tuzemsku dobrovolný jich rozvod byl proveden, ale z nichž ani ten ani onen nemá v čase žádosti v tuzemsku svého obecného soudu. Dle řečeného v případech, uvedených shora pod písm. a), b) není žádost za přeměnu rozvodu v rozluku vůbec přípustna, žádný tuzemský soud nesmí se jí zabývat a není proto místa pro použití § 28 j. n.

Čís. 538.

Společnost s ručením obmezeným (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.).

Přípustno jest, by ve smlouvě o společnosti s r. o. bylo stanoveno, že závodní podíly nejsou zděditelny a že po smrti toho kterého společníka zjistí se hodnota jeho závodního podílu a že zjištěný peníz vyplatí dědicům ostatní společníci dle poměru svých kmenových vkladů.

(Rozh. ze dne 8. června 1920, R I 343/20.)

Smlouva o společnosti s r. o. stanovila v čl. XXII., že závodní podíly nejsou zděditelny (odstavec první), a že po smrti jednoho ze společníků jest zjistiti hodnotu jeho závodního podílu, zjištěnou částku pak že mají ostatní společníci dědicům vyplatiti podle poměru svých kmenových vkladů (odstavec druhý). Rejstříkový soud povolil zápis společnosti. Rekursní soud zrušil usnesení rejstříkového soudu potud, že mu nařídil, aby uložil společnosti, by v lhůtě, která jí bude stanovena, čl. XXII. společenské smlouvy uvedla v souhlas se zákonem, jinak, že by byla z obchodního rejstříku vymazána. Důvody: Ustanovení čl. XXII společenské smlouvy, že závodní podíly nejsou zděditelny, odporuje předpisu § 76 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z., jenž zděditelnost závodních podílů výslovně označuje za přípustnou, a jest tudíž ono ustanovení uvést v souhlas s § 76 cit. zák. Také další ustanovení čl. XXII. společenské smlouvy, že po smrti jednoho ze společníků jest zjistiti hodnotu jeho závodního podílu a zjištěnou částku že mají ostatní společníci vyplatiti dědicům podle poměru svých kmenových vkladů, příčí se zákonu, ježto zavazují společníky, by přes výši kmenových vkladů další částky plnili, což dle své podstaty značí vlastně plnění příplatků, aniž se dodržují předpisy § 72 a násl. cit. zák.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Zákon stanoví, že závodní podíly jsou zděditelny (§ 76 zák. o společnostech s r. o.). Tím vyslovuje toliko, že zásadně připouští čili uznává zděditelnost podílu, nenařizuje však zděditelnost nutně pro všechny případy. Může tedy společenská smlouva i vyloučiti zděditelnost podílu. Sám rekursní soud mluví o tom, že zákon označuje zděditelnost podílu za přípustnou. Stanoví-li tedy smlouva nezděditelnost podílu, nepřičí se to